

10-11 DE FEBRER
I JORNADES
DE CULTURA COMUNITÀRIA

DOSSIER

TERRASSA

2023

Organitza: **Barri
futur**

Col·labora:

**ATENEU
CANDELA**

**casade
laurisica**

la cafènera

Promou i finança:

**e/s economia
social**

**Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa
i Treball**

Índex

- 3** Manifest
- 4** Objectius principals de les Jornades
 - 4** Xarxa de cultura comunitària a Terrassa
 - 4** Intervenció público-comunitària
 - 4** Cultura Lliure
 - 4** Cultura antiracista
 - 4** Cultura transfeminista
 - 4** Cultura des de l'economia social i solidària
- 5** Blocs
 - 6** Equipaments comunitaris
 - 6** Nau Bostik
 - 6** Ateneu Popular 9 Barris
 - 7** Esdeveniments culturals de l'ESS
 - 7** Festival Esperanzah
 - 7** Fira Migress
 - 8** Treballadores culturals
 - 8** La Murga Cooperativa
 - 8** Periferia Cimarronas
 - 9** Xarxes d'espais i cultura comunitària
 - 9** Lleialtat Santsenca
 - 9** XeC Xarxa d'espais Comunitaris
 - 9** Comunalitat urbana de Manresa
 - 10** Impuls Cooperatiu de Sants
- 11** Col·laboradores
 - 12** Ateneu Candela
 - 12** La Tafari
 - 12** Casa de la Música

Manifest

Terrassa, igual que altres grans ciutats catalanes, ha estat històricament una ciutat activa tant en l'àmbit associatiu com cultural, amb una sensibilitat latent per les infraestructures i propostes culturals des d'àmbits privats com institucionals. Aquesta riquesa cultural no s'explica únicament des d'iniciatives privades, de mecenatge i/o amb participació pública. Una gran part d'aquesta riquesa es deu a espais comunitaris, associacions i organitzacions de tota mena que fan possible el manteniment d'espais de trobada i propostes culturals a la ciutat, ja sigui en forma de grans esdeveniments, d'equipaments físics, o propostes culturals efímeres mancomunades i/o forjades en espais comunitaris, autogestionats, democràtics, inclusivament, transparents i directament connectats a les necessitats del territori.

Des de la xarxa de cultura de Barri Futur **volem que** aquesta riquesa associativa al voltant de **la producció cultural a la ciutat gaudeixi de ponts**, canals de comunicació, xarxes, etc. Volem també que aquests espais de trobada, formals o informals, siguin **estables** i permetin **abordar reptes comuns** com ara mancomunat recursos, bastir agendes conjuntes, diagnosticar dificultats comunes i compartir espais d'autoformació sobre sabers comuns.

D'altra banda, trobem que **cal teixir sinergies** entre els agents de la cultura comunitària de la ciutat i els vectors de l'ecosistema de l'ESS per tal de respondre a una crisi sistèmica tant en la vessant social com en l'ambiental. Per això volem aportar solucions aterrades a les necessitats del territori i garantir una **cultura comunitària** que sigui **lliure, antiracista i transfeminista**.

Creiem que aquests espais de trobada no poden ser preconfigurats només des de la xarxa de cultura de Barri Futur sinó que han de forjar-se necessàriament a partir de les necessitats expressades pels mateixos agents que vulguin formar-ne part i és per això que com a primer pas proposem unes jornades, les «**I Jornades de Cultura Comunitària de Terrassa**». Aquestes jornades tenen un **doble**

objectiu: generar un espai de trobada i discussió sobre diversos aspectes que creiem d'interès, i **definir, entre totes** les experiències participants, **un calendari de possibles actuacions futures conjuntes**. En definitiva, un futur per escriure plegades.

Per aconseguir aquest primer espai de trobada de diferents experiències, s'han organitzat **quatre blocs temàtics: Equipaments comunitaris, Esdeveniments culturals de l'ESS, Treballadores culturals i Xarxes d'espais i cultura comunitària**. Totes les jornades estaran concentrades en una tarda de divendres i el següent dissabte durant tot el dia. Per cada un d'aquests blocs **s'han convidat experiències de l'àrea metropolitana** i rodalies properes a la ciutat. Per altra banda, s'han convidat també algunes **experiències locals** perquè facin les seves aportacions a cada bloc **en format preferencial a la fila zero**.

Esperem que aquestes jornades siguin un primer pas per un **millor diàleg entre les diferents experiències de cultura comunitària de la ciutat**. No volem esdevenir una mostra real de la cultura comunitària de la ciutat, ni encapçalar cap moviment que desgasti més les nostres fràgils energies en un nou front de batalla. Tan sols ens interessa **generar un canal de comunicació estable** entre aquelles experiències comunitàries que creuen que **consolidar la cooperació afavoreix la supervivència** davant de situacions de crisi neoliberal i que, creuen també que la intervenció publicoprivada difereix massa de la intervenció publico-comunitària per tractar-la amb la mateixa mirada des de les institucions i la gent.

També volem que les jornades serveixin per **establir un canal de comunicació** que faci valdre l'**aliança entre espais de cultura comunitària, lliure, antiracista i transfeminista amb l'ecosistema de l'economia social i solidària**. I, finalment, que aquesta aliança pugui **contribuir a una transformació social i econòmica** per un dret real a la ciutat i **generar** a Terrassa un sotabosc cultural més potent, inclusivament, accessible i més just.

Objectius principals de les Jornades

Xarxa de cultura comunitària a Terrassa

Volem **millorar els canals de comunicació** entre aquelles experiències de cultura comunitària per afavorir trobar camins de supervivència davant de situacions de crisis neoliberals. No volem esdevenir una mostra de tota la cultura comunitària de la ciutat ni construir cap agent artificial en representació de tercers, només establir ponts, canals de comunicació i xarxes. Volem també que aquests **espais de trobada**, formals o informals, siguin **estables** i permetin **abordar reptes comuns** com ara mancomunar recursos, bastir agendes conjuntes, diagnosticar dificultats comunes i compartir espais d'autoformació sobre sabers comuns.

Intervenció publico-comunitària

Volem **promoure el debat sobre intervenció publico-comunitària**, així com analitzar com aquesta difereix de la intervenció publicoprivada per tal de poder tractar-la amb una mirada més acurada a la seva realitat, tant des de les institucions, com des de la mateixa ciutadania.

Cultura Lliure

Volem **fomentar l'ús de la cultura lliure en els àmbits comunitaris**, així com desmercantilitzar l'intercanvi cultural entre iguals. També volem allunyar dels circuits professionals els models econòmics rendistes i extractivistes del domini públic, basats en crear escassetat artificial a través de posar barreres al coneixement i les arts. Volem **promoure l'accés lliure a la cultura** sense intermediaris que obstaculitzen la compartició, difusió o manipulació de sabers, materials i obres entre artistes i ciutadania.

Cultura antiracista

Volem fomentar una **cultura comunitària que enforteixi processos i pràctiques de resistència a l'ordre colonial, al sistema de fronteres** i a la jerarquització racial que estructura la nostra societat i la nostra ciutat. Volem proposar una **pràctica cultural comunitària diversa, allunyada de l'eurocentrisme i el supremacisme blanc**. Una

pràctica comunitària que, més enllà de categories abstractes, posi al centre del diàleg de manera real, totes les experiències culturals existents al territori i que desafii la lògica del racisme.

Cultura transfeminista

Volem generar cultura comunitària amb **perspectiva feminista transinclusiva** que visibilitzi la importància del treball reproductiu i de cures com a element essencial de la producció cultural comunitària.

Generar i enfortir una cultura comunitària que desafii les formes de fer i pensar la cultura pròpia —i els rols propis— del cisheteropatriarcat i es recolzi en les **proposes d'un feminisme comunitari** que ens ajudi a tenir en compte altres variables més enllà del gènere (binarisme, identitats lgtbiq+, capacitats diverses) per bastir **pràctiques veritablement horitzontals** i no homogeneïtzadores.

Cultura des de l'economia social i solidària

També estem convençudes de la potència de **crear sinergies** entre els agents de la cultura comunitària de la ciutat i els vectors de l'economia social i solidària. Tot i que molts agents culturals de la ciutat que operen des d'àmbits comunitaris potser no es reconeixien en el marc de l'economia social i solidària, creiem que els vincles que es poden donar en creuar experteses, infraestructures i intercooperacions poden donar respostes molt interessants per **fer front a una crisi sistèmica** tant en la vessant social com en l'ambiental, amb solucions aterrades a les necessitats del territori.

TAULES

Equipaments comunitaris

A la taula d'equipaments, amb el **Jorge Sánchez**, de la **Nau Bostik** i la **Núria Tarragó**, de l'**Ateneu Popular de 9 Barris**, es posaran al centre del debat els límits i reptes dels espais de cultura comunitària com a infraestructura i la seva relació amb allò públic-institucional, així com el sentit i el perquè de l'ús de diners públics. Amb l'experiència de la **Nau Bostik** i de l'**Ateneu Popular de 9 Barris** veurem la perspectiva dels equipaments comunitaris, i la potencia en l'aliança entre espais de cultura comunitària i experiències de l'economia social aterrades al territori.

El Bloc estarà dinamitzat per **Carles Sala** de l'entitat **Communia.org**, **Ateneu Candela**, i **Barri Futur**. Després de les intervencions de les experiències convidades, es donarà prioritat de paraula a aquelles entitats locals amb equipaments de gestió ciutadana o associativa de la ciutat que desitgin intervenir o exposar quelcom en el marc del bloc.

Nau Bostik - naubostik.com

La Nau Bòstik és, des del 2015, un espai cultural i social de gestió comunitària ubicat a l'antiga fàbrica Bostik, al barri de la Sagrera, a Barcelona. Els seus 6.000 m², distribuïts en naus i espais molt diversos, acullen un ampli ventall d'entitats, col·lectius, projectes i iniciatives veïnals, artístiques i vinculades a l'economia social i solidària. Un pol aglutinador d'iniciatives de transformació social.

Actualment la Bostik es troba en un moment de creixement i de construcció d'una entitat de segon grau que aixoplugui tota la potencia i diversitat d'iniciatives. D'aquesta manera, apostem per la consolidació de la Bostik com a espai de referència per al veïnat i les entitats de La Sagrera on fomentar i facilitar la seva acció social i cultural, tot implicant-los alhora en la participació dels espais deliberatius i decisoris del projecte, com en la gestió dels espais. La Nau Bostik camina fermament per esdevenir un espai que sigui la síntesi de la potència d'un equipament de ciutat amb una mirada comunitària i que incorpori els valors de l'economia social i solidària.

Ateneu Popular 9 Barris - ateneu9b.net

L'Ateneu Popular 9 Barris és un centre socio-cultural públic que funciona segons el model de gestió comunitària. Neix de l'ocupació veïnal, l'any 1977, d'una planta asfàltica que es va construir entre els barris de Roquetes i Trinitat Nova. Recuperant la idea de la cultura, la intervenció i la vinculació amb el territori, aposta per ser un projecte que contribueixi a la transformació social.

Des de l'Ateneu es desenvolupen activitats culturals, educatives i processos socials orientats per valors i criteris com: democràcia i horitzontalitat, transparència, dret a la cultura i accessibilitat, proximitat i territori i autonomia. Com a part del teixit associatiu i dels moviments socials de Barcelona, l'Ateneu també recolza propostes que enforteixin aquest vincle i ajudin a tirar endavant projectes des d'un punt de vista transformador i solidari.

Esdeveniments culturals de l'ESS

A la taula de grans esdeveniments, festivals i fires, amb **Kampa** i **Carla** del **Festival Esperanzah**, abordarem com un teixit associatiu cultural crea un ecosistema econòmic, social i cultural de i per a la ciutat, recuperarem el fil de la «**Taula d'intercanvi d'experiències: Festival Esperanzah**» dins de Terrassa Cooperativa l'any 2020 (https://youtu.be/CXo_4VTkN5k).

A la vegada, amb la intervenció de **Diana De La Torre** de **Fira MigrESS i cercle d'Economia Social i Solidària Antiracista de Coopolis**, volem debatre com l'economia transformadora pot ser clau en la creació de circuits de valor que afavoreixen la reproducció de la vida i, com a través de fires i esdeveniments, l'Economia Social i Solidària pot ajudar a transformar la realitat obrint i creant espais populars. L'ESS no pot ser aliena a la realitat de milers de persones migrants sotmeses a relacions econòmiques precàries d'exclusió i deshumanitzades.

El Bloc estarà dinamitzat per **Maria Cardona** de la **Llibreria Synusia** i **Barri Futur**. Després de les intervencions de les experiències convidades, es donarà prioritat de paraula a aquelles entitats de cultura comunitària locals que organitzin fires o festivals i que els interressi debatre al voltant de l'economia social i solidària.

Festival Esperanzah - festivalesperanzah.coop - coop.esperanzah.es

L'Esperanzah! és una cooperativa per dotar-se d'un sistema de governança on músics, periodistes, administració pública i tothom pugui participar d'aquest model innovador que utilitza el festival per intentar donar resposta a les petites revolucions pendents i equilibrar tantes desigualtats. Esperanzah! neix amb la voluntat de dignificar Sant Cosme bastint ponts entre la cultura i les necessitats d'un barri oblidat i estigmatitzat. Som pioners en fer visibles diferents causes socials, ambientals, culturals i humanitàries impulsant alternatives reals.

Fira d'Economia Social i Solidària Migrant Antiracista - firaessmigrant.bcn.coop

Des del Cercle de Migracions i economia cooperativa de Coòpolis convoquen la Fira d'Economia Solidària Migrant i Diversa, un espai de trobada i per teixir xarxes que permet aprofitar el potencial transformador i alteratiu de les diverses iniciatives socioeconòmiques, impulsades per persones migrades i racialitzades.

La programació de la Fira inclou la mostra de més d'un centenar de projectes d'economia solidària i popular a càrrec de col·lectius de persones migrades i/o racialitzades de diferents sectors (alimentació, tèxtil, indústria, artesania, finances, educació, consultoria, cultura i oci, cures i salut).

Treballadores culturals

A la taula sobre empreses i treballadores professionals volem fer paleses les situacions i condicions diverses de precarietat en l'àmbit de les treballadores de la cultura.

Per una banda, mostrarem i reflexionarem conjuntament amb **Anna Cerdà i Jordi Oliveras**, de **La Murga**, al voltant d'iniciatives concretes d'autoorganització de les persones i els col·lectius per fer front a situacions precàries del sector cultural; per l'altra, amb **Karel Mena**, de **Periferia Cimarronas**, veurem com es construeixen projectes culturals des de l'economia social i solidària posant especial èmfasi en la inclusivitat i la diversitat creant propostes potents per a tothom.

El Bloc estarà dinamitzat per **Esther Querol Valera** de les entitats **El Corralito, Barri Futur i Districte Zero**. Després de les intervencions de les experiències convidades, es donarà prioritat de paraula a aquelles agrupacions de professionals o empreses que en l'àmbit de la cultura intenten o estan interessades en mutualitzar esforços per aconseguir millors condicions laborals, força de negociació amb administracions, negociació de recursos escassos o visibilitat en el sector.

La Murga Cooperativa

A la pregunta de què és La Murga o què dona sentit al seu naixement i acció, la resposta no pot ser una altra que allò que ja la constitueix. La Murga és una cooperativa de consum que va néixer públicament afirmant que «la millor política cultural és una renda bàsica universal». Eixos de pensament i acció com les condicions materials d'existència, l'organització col·lectiva, la sectorialització de la cultura, la força dels símbols o l'oci com a esdeveniment col·lectiu són el nostre full de ruta i la nostra brúixola.

A partir d'aquests eixos, que no són excloents entre ells, sinó àmbits transversals que es desenvolupen de manera conjunta, definim un programa d'acció que consolidi el projecte i que pugui definir algunes respostes pròpies a les preguntes que s'obren en aquests temps de confusió i ambivalència.

Periferia Cimarronas - periferiacimarronas.es

És un espai d'afectivitat política i d'amor negre, un projecte d'economia solidària, una cooperativa sostinguda per persones negres, afrodescendents, que té la certesa que la cultura és una forma de transformació en què és viable un espai per imaginar futurs possibles com a comunitat. Periferia Cimarronas promou una visió positiva de l'afrodescendència i la diàspora africana. Té l'objectiu de visibilitzar col·lectius afrodescendents vinculats a les arts i a l'esfera cultural local i internacional. Impulsa iniciatives d'emprenedoria i associacionisme executats per persones negres i afrodescendents.

Comunica en primera persona les diferents problemàtiques que viu la comunitat negra, africana i afrodescendent; genera espais de sanació col·lectiva a partir de l'intercanvi, el diàleg, la història oral i el reconeixement identitari; promou espais educatius i d'expressió artística en diferents disciplines: plàstica, escènica, musical, literària, audiovisual; dona suport i impulsa artistes afrodescendents locals; programa activitats culturals i artístiques que visibilitzin artistes afrodescendents; representa a través de les arts futurs possibles, vivibles de les comunitats negres, afrodescendents; crea un espai intergeneracional, on el públic de totes les edats tingui cabuda i interrelació i visibilitza els referents de la comunitat afro existents per a la infància i la joventut amb la finalitat que es vegin reflectits i sentin que són part d'aquesta societat.

Xarxes d'espais i cultura comunitària

A la taula de xarxes d'espais i cultura comunitària, amb Francesco Russo de la **Lleialtat Sant-senca** i de la **XeC (Xarxa d'espais Comunitaris)**, Nora Miralles Crespo de la **Comunalitat urbana de Manresa** i Alejandra Valbuena d'**Impuls Cooperatiu de Sants**, experiències que han desenvolupat xarxes de suport al voltant de la cultura, debatrem sobre els seus límits i reptes, abordant també l'habitual problemàtica relació que de vegades es genera amb agents culturals.

Compartirem amb xarxes d'espais i cultura comunitària consolidades al territori les seves experiències i recorreguts per tal de situar-nos com a ecosistema terrassenc davant del potencial i l'oportunitat d'enfortir la xarxa local a través del reconeixement mutu i les relacions properes.

El Bloc estarà dinamitzat per **Alcira Padín Torres** de l'entitat **Llibreria Synusia, Ateneu Candela, Barri Futur i Districte Zero**. Després de les intervencions de les experiències invitades es donarà prioritat de paraula a aquelles entitats de cultura comunitària locals que estiguin enxarxades en espais conjunts vinculats al sector cultural i comunitari.

Lleialtat Sant-senca - lleialtat.cat

La Lleialtat Sant-senca és un equipament municipal de gestió comunitària del barri de Sants dedicat al foment de la cultura, el veïnatge i la cooperació. Gestionada per la Coordinadora d'Entitats per la Lleialtat Sant-senca (CELS), en l'actualitat, la nova Lleialtat és un espai accessible, proper i intergeneracional que impulsa, dinamitza i acull activitats i projectes, promou la transformació social ofereix espais als col·lectius del barri i enforteix la vida veïnal i comunitària a través de la participació.

Un espai de referència al barri des d'on portar a terme iniciatives que aportin una visió crítica i incideix, de manera directa, en la vida de la ciutadania, enfortint xarxes i creant complicitats.

XeC Xarxa d'espais Comunitaris - xes.cat/comissions/xec

La XEC és una xarxa de coordinació de diferents projectes gestionats de manera comunitària amb l'objectiu de construir espais horitzontals i transparents on reapropiar-se de les nostres vides des del suport mutu. Té com a objectiu generar punts de trobada, formació, creació i autoorganització, partint de la gestió comunitària de recursos col·lectius, entesa com una comunitat activa i organitzada amb formes democràtiques de governança, al voltant d'uns interessos i necessitats comunes, així com uns recursos i valors compartits.

Després de fer un treball de confluència amb la XES, es va acordar que la XEC sigui la comissió sectorial que representa els projectes de gestió comunitària dins de la XES, passant a formar part dels òrgans de governança i alineant plans de treball per ampliar l'impacte de les activitats de la XEC.

Comunalitat urbana de Manresa - comunalitatmanresa.cat

La Comunalitat de Manresa és una estructura comunitària, un espai que aplega i coordina persones que volen donar resposta a les necessitats dels seus veïns i veïnes de forma col·lectiva, comunaltzant recursos i serveis. El seu objectiu és treballar per enfortir una xarxa socio-econòmica de proximitat que ja es troba a la ciutat, però també, impulsar noves iniciatives des de l'economia informal del suport mutu i la intercooperació, entre el teixit veïnal, comercial i d'altres projectes col·lectius.

Impuls Cooperatiu de Sants

Impuls Cooperatiu de Sants és la xarxa d'economia solidària, cooperativa i comunitària del barri de Sants de Barcelona.

Els objectius són: visibilitzar les iniciatives d'economia solidària del barri; compartir coneixements, experiències i pràctiques transformadores; fer xarxa i multiplicar l'ecosistema cooperatiu local; cooperativitzar nous sectors d'activitat productiva i reproductiva local; impulsar noves experiències que afrontin la resolució de necessitats col·lectives i un canvi del model econòmic cap a una societat postcapitalista, equitativa i sostenible.

COL. LABORADORES

Les «**I Jornades de Cultura Comunitària de Terrassa**» tenen lloc en equipaments públics i en espais comunitaris de la ciutat.

Ateneu Candela

L'Ateneu Candela és un centre social situat a Terrassa i articulat amb altres espais socials. És un node d'una àmplia xarxa de persones obert a la ciutat i la seva gent. És un punt de trobada d'iniciatives comunitàries, col·lectius i entitats. És un espai autogestionat, de codi obert, de producció cultural i de comunitat. El seu motor és la gent que l'habita cada dia, la seva comunitat de sòcies i els projectes d'economia cooperativa que el componen.

La Tafari

El Casal La Tafari neix de la necessitat de generar relacions de suport mutu i solidaritat entre els col·lectius anticapitalistes de Terrassa, l'esquerra independentista i les persones sòcies que formem part del Casal. Caminem amb la voluntat de treballar des del i amb el moviment feminista, el moviment per l'alliberament sexual i de gèneres, l'ecologista, l'antiracista, l'antifeixista i l'anticapitalista i per l'alliberament nacional. Volem teixir xarxa entre nosaltres, fer-nos suport, i juntes, donar impuls al moviment. El Casal La Tafari neix amb la voluntat d'esdevenir comunitat i de treballar per i en la comunitat.

Casa de la Música

La xarxa de Cases de la Música és el projecte social i musical en xarxa a Catalunya, un model de gestió cultural pioner a Europa, en què entitats privades i administracions públiques treballen conjuntament per promoure la formació, creació, concerts i difusió de música moderna a Catalunya.